

SIGTUNABOXEN

BFL+IKT+ SUA + 21 Century learning skills

FORMATIV STÖDPLAN FÖR UTVECKLING AV LÄRARES UNDERVISNING 2.0

Bakgrund och syfte

Sigtuna Barn-och ungdomsnämnd fattade beslut om ett Skolutvecklingsprogram i mars 2012 för att höja elevernas resultat. Barn- och ungdomsförvaltningen har tillsammans med samtliga rektorer beslutat att verkställa beslutet med Sigtunaboxen som innehåller bedömning för lärande, s.k. formativ bedömning, vilket erkänd skolforskning skriver fram som en nyckel. Vidare ingår språkutvecklande arbetssätt i boxen och IT ger digitala verktyg för lärande och framtidskompetenser.

I Sigtuna kommuns Mål och budget 2016-2018 finns beslut om att hålla fast vid beslutat skolutvecklingsprogram. Förbättringsprocesser tar 5-7 år att få fast mark och i skrivande stund har processen pågått i tre år.

Februari 2016 beslutade rektorerna att Sigtunaboxens arbete ska fortsätta med tydlig implementering av Sigtunaboxens didaktiska delar hos alla lärare..

Syftet är att alla elever ska få större kunskaper och bättre betyg och att de ska äga sitt eget lärande Viktigt är också att eleverna får förmågor och färdigheter för framtiden. För att nå dit, behöver alla lärare undervisa utifrån de fem nyckelstrategierna för bedömning för lärande som prof. Dylan Wiliam formulerat utifrån egen och andra vedertagna skolforskare, kan språkutvecklande arbetssätt och väl förtrogna att i använda IT för lärande.

Vidare är syftet med en formativ stödplan att den ska vara ett stöd för rektor i sitt pedagogiska ledarskap och för lärare att själva och tillsammans med kollegor att utveckla och fördjupa den formativa bedömarkompetensen i undervisningen. Den årliga BFL-enkäten kan med fördel användas för analys av skolans nuläge tillsammans med lärares självskattning utifrån denna stödplan. Stödplanen kan användas för medarbetarsamtal, klassrumsbesök, kollegialt lärande och för lärares egen självskattning och utveckling.

Den gör inte anspråk på att vara fullständig, alla matriser är en kraftig förenkling. Dock hoppas vi på att stödplanen kan synliggöra lärares professionsutveckling inom Sigtunaboxen för att klokare och effektivare lärande för våra elever enligt Lgr 11 och Vygostkij.

Denna plan är upplaga 2. 0 och har arbetats fram av alla kommunens samtalsledare och rektorer. Ett stort tack till alla tänkare och producenter.

Innehåll

BFL- + IKT- hus	s. 2-6
SUA- hus	s. 7-11
SUA-förklaringar	s.12-14
BFL exempelsamlingar	s.15-20

BFL – TYDLIGGÖRA MÅL OCH KUNSKAPSKRAV

BFL - Bas - Prova

- Läraren går igenom mål/kunskapskrav/syfte (Lpp) med eleverna .
- Lärares visar på tydliga delmål och syftet med kunskapsområdet i sin helhet och för lektionen.

IT- Bas - Prova

- Tillgängliggöra, alignmentplanering (LPP) med målbild i digital miljö.
- Ex: *Onenote, iTunesU, showbie, blog, Keynote, powerpoint etc. även med projektor, interaktiv tavla, ladybug.*
- Viktigt att förmedla tydligt syfte, kort -och långsiktigt mål.

BFL - Levande/Använda - Lärarperspektiv

Aktiv reflektion; hur, varför, effekt, nästa steg?

- Läraren konkretiserar kunskapskraven i undervisningen med elevexempel.
- Konkretiseringen bör formeras i matris, trappa eller annan mall för att synliggöra och öka förståelsen för kvalitetskillnaderna.

IT - Levande/Använda - Lärarperspektiv

- Levande verktyg, uppdatera och relevant innehåll för undervisningen.
- Tex ge eleverna möjlighet att genomföra digitala exittickets knutna till lektionsmål i ex googleforms, 0365, todaysmeet, kahoot för att kunna förändra undervisningen.*
- "Dokumentera elevarbeten med ljud, bild film för att synliggöra olika kvalitéer."

BFL - Interaktivt - Eleversperspektiv

Automatiserat

- Eleverna förstår mål och kunskapskrav.
- Genom att:
- Elever och lärare skapar ett gemensamt språk för de ord som beskriver nivåskillnaderna
- Elever och lärare arbetar tillsammans fram kriterier och begrepp för att beskriva olika kunskapskvaliteter.
- Elever och lärare gör detta med elevexempel.

IT - Interaktivt - Eleversperspektiv

- Elever producerar och visar målarbete för att identifiera olika nivåer. Med tydliga mål och kunskapskrav kan eleverna i digitala ytor producera matriser, se varandras olika kvalitéer etc.
- Skapa länk där eleverna lägger in arbeten

<http://www.bedomningforlarande.se/modul/tydligg%C3%B6ra-m%C3%A5l-och-kunskapskrav-introduktion>

BFL – SYNLIGGÖRA LÄRANDET

BFL - Bas - Prova

- Läraren skapar möjlighet till att synliggöra elevers lärande:
- mini -whiteboards, post it -lappar, bloggar, färgade kort, ABC-kort, exit ticket/ utgångspass.
- Lärare testar att göra om frågor till påstående för att skapa tänkande samt skapar möjlighet för eleverna att visa sina tankebanor
- Lärare skapar aktivitet och delaktighet hos alla i klassen, ex glasspinnar, basketfrågor , names in the hat m.m.

IT - Bas - Prova

- Synliggör lärandet digitalt
- Använda verktyg för att visualisera
- Exit ticket, t ex via *Answergarden*
- Kahoot, Popplet, Chat

BFL - Levande/Använda - Lärarperspektiv

Aktiv reflektion; hur, varför, effekt, nästa steg?

- Läraren ger frågeställningar i klassrummet som skapar reflektion och tänkande, samt är kopplade till lektionens mål/syfte.
- Läraren undervisar så eleverna visar upp sina tankebanor utifrån olika strategier .
- Läraren skapar kontinuerliga förutsättningar till elevers delaktighet och möjlighet till att bidra till klassens utveckling. Ex "no hands up" som vana, basketfrågor och interaktion i klassen.

IT - Levande/Använda - Lärarperspektiv

Aktiv reflektion; hur, varför, effekt, nästa steg?

- Levandegöra responsverktyg.
- Chat där eleverna svarar på frågor om vad de lärt sig. Ex med basketfrågor.
- Answergarden – använda resultatet för fortsatt lärande

BFL - Interaktivt - Eleversperspektiv

Automatiserat

- Eleverna får kontinuerligt redovisa sina tankebanor utifrån olika strategier, och läraren bygger lärandet utifrån tekniker som skapar tänkande interaktion i klassrummet för ett effektivt och engagerande undervisningsrum.
- Eleverna är på eget initiativ aktiva i klassrummet och presenterar sina tankebanor för varandra. Eleverna bidrar så att dialoger sker i klassrummet
- Eleverna bidrar till och använder sig av klassens bank av elevarbeten kontinuerligt.

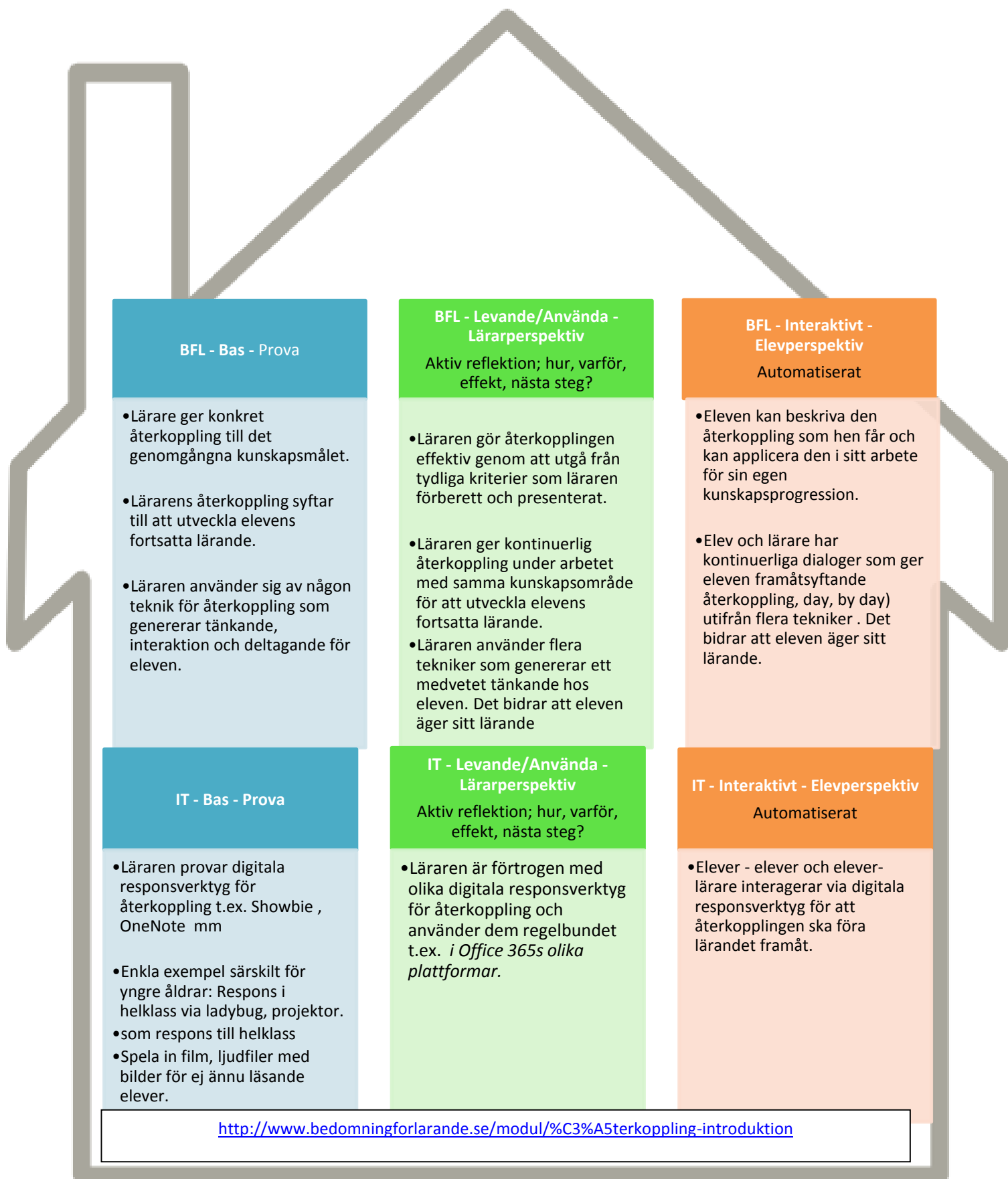
IT - Interaktivt - Eleversperspektiv

Automatiserat

- Interaktivt
- Synliggöra för läraren vad eleven presterat. *OneNote Classbook*.
- Digital portfolio. Responsverktyg.
- Film, howto-filmer

<http://www.bedomningforlarande.se/modul/synligg%C3%B6ra-l%C3%A4randet-introduktion>

BFL – ÅTERKOPPLING SOM FÖR LÄRANDET FRAMÅT

BFL – AKTIVERA ELEVERNA SOM LÄRRRESURSER FÖR VARANDRA

BFL - Bas - Prova

- Läraren planerar och utför någon form av kamratbedömning, ex 2 stjärnor och en önskan.
- Läraren bygger aktivt bygga goda relationer mellan elever för att skapa trygghet och lärande.
- Ex: *C3BME, Läxrättning av kamrat, läxhjälpstavla och samarbetsytor analogt och digital*

IT - Bas - Prova

- Möjliggöra digitala samarbetsytor, t.ex
- Titanpad, OneNote, Bookcreator,*
- Delade dokument där eleverna aktiveras som lärresurser för varandra.

BFL - Levande/Använda - Lärarperspektiv

Aktiv reflektion; hur, varför, effekt, nästa steg?

- Lärare använder sig av kamratbedömningstekniker i undervisningen där elever ger varandra stöd utifrån planerade kriterier.
- Läraren skapar förutsättningar för kamratstöd i olika former.

IT - Levande/Använda - Lärarperspektiv

Aktiv reflektion; hur, varför, effekt, nästa steg?

- Regelbunden användning. Elevproduktion/*Flippar* med elevexempel.
- Nå utanför klassrummet ex *klassblogg*

BFL - Interaktivt - Eleversperspektiv Automatiserat

- Elever och lärare bygger tillsammans upp strategier för kamratstöd och anpassar lärmiljön (ex; kollaborativa ytor, läxhjälpstavla, bananbord) för effektivt kamratstöd.
- Elever stöttar och utvecklar varandras lärande genom att bidra till klassens kunskapsbank. Ex, instruktionsfilmer som eleverna kan använda och dela, elevexempel på uppgifter som kan användas som stöd, genomgångar av elever m.m.

IT - Interaktivt - Eleversperspektiv Automatiserat

- Elever gör egna *bloggar/wikis*

<http://www.bedomningforlarande.se/modul/aktivera-eleverna-som-l%C3%A4rresurser-f%C3%B6r-varandra-introduktion>

BFL – AKTIVERA ELEVEN SOM ÄGARE AV SIN EGEN LÄRPROCESS

BFL - Bas - Prova

- Läraren använder sig av någon praktisk teknik som övar eleven till att äga sitt lärande. Ex. trafikljus, loggbok, checklista eller bedömningsmall att följa.
- Läraren undervisar om studietekniker som eleverna kan använda sig av.

IT - Bas - Prova

- Läraren använder något digitalt verktyg som övar eleven att äga sitt lärande, ex checklistor i digital form, gärna i O365.
- Ta kort på, spela in genomgång
- Kommunikation/samarbete.

BFL - Levande/Använda - Lärarperspektiv

Aktiv reflektion; hur, varför, effekt, nästa steg?

- Läraren använder sig av en eller flera tekniker som skapar reflektion hos eleven och övar dess förmåga att äga sitt lärande.
- Läraren använder sig av konkreta checklistor eller mallar som utgår från kunskapskraven som eleven kan använda sig av för självskattning.
- Läraren undervisar i studieteknik för att systematiskt ge eleven redskap att själv kunna ta sig vidare.
- Läraren organiserar så eleven leder sitt eget utvecklingssamtal med stöd.

IT - Levande/Använda - Lärarperspektiv

- Digitala verktyg för ljud-och filminspelningar används som visar på elevens egen lärprocess, ett slags elevportfolio. Dessa används även vid elevledda utvecklingssamtal.
- Matris och mallar
- Diskussionsforum i O365.
- Dokumentbas i O365
- Konkretisering kommer.

BFL - Interaktivt - Elevperspektiv

Automatiserat

- Eleven tar tillsammans med läraren fram tydliga kriterier från kunskapskravet som sedan självskattningsmaterial utgår från.
- Eleverna övar regelbundet självskattning inom olika områden för att stärka sin Metakognitiva förmåga.
- Eleven arbetar kontinuerligt med studietekniker för att utveckla sitt lärande och blir mer självständig i sin kunskapsutveckling.
- Eleverna är delaktiga i planering av lektion och bedömning.
- Eleven leder sitt eget utvecklingssamtal självständigt.**

IT - Interaktivt - Elevperspektiv

- Digitala verktyg används aktivt av eleverna, som väljer vilken teknik som passar bäst utifrån syftet. De digitala verktygen blir en naturlig del i elevens lärprocess., ex i utvecklingssamtal.

<http://www.bedomningforlarande.se/modul/aktivera-eleven-som-%C3%A4gare-av-sin-egen-l%C3%A4rprocess-introduktion>

SUA – SPRÅKLIGA MÅL

SPRÅKLIGA MÅL

Språkmål innebär att lärare tänker språkutvecklande i planering och undervisning oavsett ämne!

Alla lärare är medvetna om att det är mycket mer än ämnesord som kan skapa svårigheter. Alla elever har rätt till ett språkutvecklande arbetssätt som utvecklar ordförråd och förståelse.

Bas - Prova

- Läraren tar reda på vilka ord som kommer att finnas med i arbetsområdet, muntligt eller i text. Det kan vara ämnesspecifika och ämnesneutrala ord som är viktiga och/eller kan vara nya eller svåra att förstå.
- Läraren använder olika språkliga övningar och provar på ett varierat sätt med eleverna.

Levande/Använda - Lärarperspektiv

Aktiv reflektion; hur, varför, effekt, nästa steg?

- Läraren använder cirkelmodellen och genrepedagogiken så att ord, strukturer, grammatik m.m. synliggörs och lärs in.
- EPA börjar användas.
- Språkliga mål skrivs in i planering, hur du tänker arbeta språkutvecklande.

Interaktivt - Elevperspektiv

Automatiserat

- Elever och lärare är väl förtrogna med cirkelmodellen och genrepedagogiken så att ord, strukturer, grammatik m.m. synliggörs och lärs in.
- Eleverna kan se och förklara strukturen i nya genrer?
- Eleven kan beskriva hur de arbetar för ökad språkförståelse.
- Eleverna säger själva till om de inte får talutrymme.
- Interaktivt::
- Tala, samtala, lyssna, läsa och skriva finns med som en självklarhet, i olika utsträckning i alla arbetsområden och ämnen.
- EPA är en självklarhet.

FÖRKUNSKAPER

Här fångar vi in elevernas förkunskaper för att kunna bygga vidare i läroprocessen. Målet är att eleverna själva ska kunna få tag på sina egna tankar och ha något att utgå ifrån vid eget kunskapsinhämtande.

Bas - Prova

- Läraren samtalar med eleverna om vad de redan kan /vet/känner till om ämnet.
- Läraren använder visuella bilder eller konkret material som utgångspunkt/stöd.

Levande/Använda - Lärarperspektiv

Aktiv reflektion; hur, varför, effekt, nästa steg?

- Med olika metoder återkoppla/ knyta an till elevernas förkunskaper ex VÖL-schema (se bilaga), brainstorma, tankekarta, EPA

Interaktivt - Elevperspektiv

Automatiserat

- Eleverna kan göra en tankekarta och samtala tillsammans om den och de identifierar ord, begrepp som hör till ämnet.
- Eleven använder stödmallar när hen samlar fakta.
- Regelbundna kopplingar i undervisningen till elevernas förkunskaper.

SUA – STÖTTNING

STÖTTNING

Stöttning är en övergripande förutsättning för undervisning och lärande. Inom SUA är stöttning, "scaffolding" att ge den hjälp som behövs för att eleven ska förstå och klara av uppgifter.

Bas - Prova

- Läraren gör uppgifter så att eleverna får träna på att gå från vardagsspråk till skolspråk.
- Läraren gör uppgifter så att eleverna får samtala innan skrivuppgifter.
- Arbetar med stöttande frågor och uppgifter med bekräftelse från läraren för att öka elevens självkänsla.
- Bildstöd används.
- Exempel: läraren sätter upp kort med ord/begrepp på olika redskap i klassrum, idrotts-hall m.m. och går igenom det med eleverna.
- Läsförståelse-strategier
- introduceras.

Levande/Använda - Lärarperspektiv

Aktiv reflektion; hur, varför, effekt, nästa steg?

- Samarbete och kommunikation tränas generellt i små och stora grupper. Till exempel kring att samtala utifrån en bild.
- Färdiga meningar lucktexter, isärklippta texter används.
- Läraren använder sig av olika metoder/tekniker där eleven behöver använda sig av nyvunnet språk och nyvunna begrepp muntligt och skriftligt, enskilt, par och i grupp.
- Tankekartor och stödmallar används.
- Läraren lär ut och modellerar läsförståelsestrategier och de börjar användas av eleverna.

Interaktivt - Elevperspektiv Automatiserat

- Eleven använder olika strategier för att utmana och stötta sig själv för att utveckla språket.
- Läraren utmanar eleven med stöttande frågor så hen vågar testa nytt och ökar svårighetsgraden.
- Eleverna är aktiva läsare som övervakar sin egen läsning och självklart använder sig av de olika läsförståelsestrategier som behövs.

SUA – INTERAKTION/ELEVAKTIVITET

INTERAKTION/ELEVAKTIVITET

Interaktion är det som gör att kunskap lärs in och språket utvecklas. Därför är det viktigt att eleverna är språkligt aktiva under stora delar av lektionerna.

Bas - Prova

- Lärare planerar och utför olika språkutvecklande arbetssätt, hur eleverna ska kommunicera med andra. Exempelvis:
- EPA-modell
- Cirkelmodellen
- Genrepagogik
- Varje lektion har ett moment av gemensam språklig aktivitet.
- Elever som har annat modersmål får samtala med varandra.

Levande/Använda - Lärarperspektiv

Aktiv reflektion; hur, varför, effekt, nästa steg?

- Läraren tränar eleverna i att bli goda samtalare som kan reflektera i t ex en EPA-modell
- Lektionerna är utformade så att eleverna hela tiden har möjlighet att diskutera och reflektera med andra.
- I klassrummet synliggörs olika moment och mål på olika sätt t.ex genom lärväggar:
Målbeskrivning
- Checklistor, begreppslistor
- Modeller, mallar utifrån elevarbete, matriser, utvecklingstrappor som eleverna diskuterar tillsammans och tillsammans med läraren utarbetar sina egna förklaringar till.
- Elever med annat modersmål visar mer vad de kan om de får samtala på sitt eget språk först

Interaktivt - Elevperspektiv Automatiserat

- Lärare och elever reflekterar och återkopplar tillsammans hur de språkliga arbetssätten som använts utvecklar elevens lärande vilket leder till högre måluppfyllelse.
- Elever reflekterar tillsammans med kamrater över nästa steg i sitt lärande.
- Eleverna reflekterar och deltar aktivt i samtal och diskussioner samt ställer utvecklande frågor.
- Eleven föreslår modeller för att alla ska komma till tals och använda språket.
- Elever med annat modersmål hjälper varandra att hitta svenska ord för att uttrycka sig.

SUA – HÖGA FÖRVÄNTNINGAR

HÖGA FÖRVÄNTNINGAR

Med höga förväntningar menas att läraren äger en grundsyn att alla elever kan utvecklas .

Bas - Prova

- Läraren tänker på att använda ett rikt och nyanserat språk utan förenklingar men förklarar eventuella "svåra" ord och begrepp.
- Litteraturen är åldersanpassad.
- Elever med annat modersmål måste få visa sina kunskaper på olika sätt utan att språket ska vara ett hinder.

Levande/Använda - Lärarperspektiv

Aktiv reflektion; hur, varför, effekt, nästa steg?

- Läraren använder ämnesspecifikt språk med språklig stöttning som t.ex. bildstöd, gestaltning, synonymer och exempel.
- Läraren väljer och använder olika texter för högläsning och undervisning.

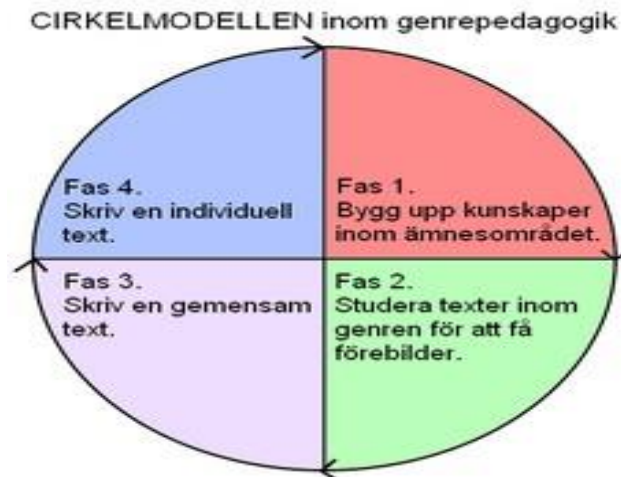
Interaktivt - Elevperspektiv

Automatiserat

- Lärare utmanar eleverna till att använda ett rikt och nyanserat språk med ämnesspecifika ord och begrepp både i tal och skrift.
- Eleverna provar gärna och använder ett mer utvecklat språk, utifrån sina språkkunskaper, i samtal med lärare och andra elever samt i sitt skrivande.
- Eleven vågar ta sig an att läsa och fördjupa sig i mer komplicerade texter i olika genrer och använder sig av olika lässtrategier.

BILAGA- EXEMPELSAMLING SUA

Cirkelmodellen

<http://webapps2.malmo.se/pedagogmalmo/genrepedagogik-ar-2-kirsebergsskolan/>

Cirkelmodellen – fas 1 – Bygga upp kunskap om ämnesområdet

Målet är att kartlägga och bygga upp elevernas bakgrundskunskaper om ämnesområdet. Följande övningar kan användas till detta.

- Skapa en **tankekarta** utifrån de kunskaper eleverna redan har om ämnet.
- Gör en lista med **frågor** som eleverna vill få svar på.
- Använd **bilder** för att samla **ord och begrepp** som hör till ämnesområdet.
- Se **filmer** tillsammans för att skapa en gemensam utgångspunkt.
- Läs **texter** tillsammans för att skapa en gemensam utgångspunkt.
- **Intervjua** en expert.
- Skapa **ordlistor** som sätts upp på väggen i klassrummet.

Cirkelmodellen – fas 2 – Studera texter inom genren för att få förebilder.

Målet är att eleverna ska förstå syftet, strukturen och de språkliga kännetecknen som utmärker den texttyp som klassen arbetar med. Följande övningar kan användas till detta.

Dictogloss

Syfte: Att skriva en text som är korrekt formulerad med korrekt information.

1. Läraren läser ett kort stycke av en text, som hör till ämnesområdet, två eller flera gånger i normal hastighet. Eleverna lyssnar bara.
2. Läraren läser texten en gång till och nu ska eleverna anteckna stödord och stödfraaser, så mycket som de hinner. Eleverna behöver inte tänka på handstilen eller stavningen.
3. Eleverna sitter i par och jämför sina texter. Tillsammans försöker de återskapa texten.
4. Två par slås ihop sig till en grupp och gruppen upprepar momentet ovan.

5. Nu är det dags för varje elev eller gruppen att skriver ner texten. Detta kan göras på blädderblock/dator/iPad. Eleverna ska få tid till att gå igenom stavning och grammatik.
6. Jämför sedan texterna med originaltexten. Vilka skillnader finns mellan texterna?

Lucktext

Syfte:

Att uppmärksamma vilka strategier eleverna använder när de förutsäger innehållet i en text.
Att fokusera på grammatiska strukturer eller ämnesspecifika ord inom området.

Gör en modelltext där du byter ut grammatiska moment (adjektiv, verb, tempusformer) eller det ordförråd som du vill fokusera på mot luckor.

Använd er av en text som ni läst tillsammans. Byt ut var femte, sjätte eller sjunde ord mot en lucka. Låt första och sista meningen vara intakt så att eleverna får ett sammanhang. Säg till dem att läsa igenom hela texten först innan de börjar fylla i luckorna. De elever som behöver mer stöttning kan få en lista över de ord som ska sättas in i texten.

(P. Gibbons, 2006)

Cirkelmodellen – fas 3 – Skriva en gemensam text

Målet är att eleverna tillsammans med läraren ska få öva på texttypen. Använd det som framkom i fas 1. Eleverna kommer med förslag, läraren skriver och sedan diskuterar man tillsammans vilka förändring som kan göras för att förbättra texten. Följande frågor kan användas för att utveckla texten.

Vad börjar vi med?
Finns det något bättre sätt att säga det på?
Kan någon komma på ett bättre ord?
Duger texten nu?
Ser någon något som vi bör ändra på?

Kommer ni ihåg hur de andra texterna såg ut?
Vad tycker ni att vi ska ta upp sedan?

(P. Gibbons, 2006)

Cirkelmodellen – fas 4 – skriva egna texter (i par)

Målet är att eleverna ska kunna genomföra Cirkelmodellen själva genom att börja på fas 1 och sedan skriva egna texter, helst i par, utifrån det man lärt sig under fas 2.

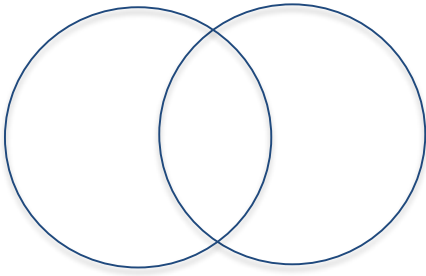
VÖL-schema

Vet	Önskar veta	Lärt
Vad eleverna själva vet eller tror om ämnet	Elevernas frågor om ämnet	Svar på frågor och det man lärt sig om ämnet

Instruktion till VENN-diagram

Syftet med ett VENN-diagram är att det kan användas för att göra jämförelser.

Ett VENN-diagram kan användas för att jämföra exempelvis texter innehåll, struktur, ordval osv.

EPA

EPA är en arbetsmodell som har många olika användningsområden. Syftet med EPA kan variera beroende på var i läroprocessen den används. Se nedan.

Syftet:

- Synliggör och kartlägga läroprocessen tex förkunskaper, stickprov, slutredovisning
- Kommunikativt formulera sig så att andra förstår
- Samarbete

EPA går ut på att eleven enskilt ska formulera sina tankar/kunskaper, delar med sig sina tankar/kunskaper till en kamrat och sist bidrar alla i klassen med sina tankar/kunskaper.

Arbetsgång

1. Börja med att formulera syftet med EPA, tex kartlägga förkunskaperna inom ett område.
2. Formulera en frågeställning som utgångspunkt för tex popplet, tankekarta, checklista. (Använd en färg/färgpenna.)
3. Låt eleverna, enskilt, i ca 5 min skriva ner sina tankar/kunskaper.
4. Placera eleverna i par, under ca 10 min. De ska nu berätta för varandra vad de har skrivit ner och sedan fylla på sin egen popplet, tankekarta, checklista med den nya informationen som har kommit fram vid diskussionen. (Använd en annan färg/färgpenna.)
5. Nu är det dags för alla i klassen att komma till tals. No hands up med glasspinnar fungerar bra för att fördela ordet. Den nya information som kommer fram i diskussionen fylls på popplet, tankekarta, checklista(med ytterligare en färg/färgpenna.)
6. Kartläggningen är klar och visar på klassens, parens och den enskilde elevens förkunskaper om puberteten. Kartläggningen kan nu användas som utgångspunkt för fortsatt arbetet om puberteten.

Enskilt – 5 minuter (en färg)

Par – 10 min (annan färg)

Alla – Stickdragning med namn (ytterligare en färg)

BILAGA- EXEMPELSAMLING BFL

Nyckelstrategi 1

Tydliggöra mål och kunskapskrav

”Mål och kunskapskrav fyller en mycket viktig funktion som utgångspunkter för lärandet. När elever vet vad de ska göra och förstår varför de ska göra det samt känner till olika kunskapskvaliteter, uppstår flera positiva effekter. Eleverna blir målmedvetna vilket betyder att de enklare kan fokusera på det som är relevant. Elever som förstår syftet med undervisningen kan också lättare utveckla egna motiv för lärandet. Elever som har kunskapsmål snarare än prestation och jämförelse med andra för blicken har en starkare drivkraft i lärandet: De blir också bättre på att ta motgångar och kan använda sina kunskaper på ett mer kompetent sätt, d.v.s. de vet vad som ska göras när detta tydliggörs.

(Dweck, C. S, 2006, Mindset. The New Psychology of Success, New York: Ballentine Books)”

<http://www.bedomningforlarande.se/formativprocesser/2/1>

Exempel på några bedömningstekniker som tydliggör mål och kunskapskrav

Involvera och aktivera eleverna i planeringsprocessen!

Genom att göra eleverna delaktiga i hela planeringsprocessen, från idé till genomförande, sker ett naturligt och successivt tydliggörande av mål och kunskapskrav. Det är det absolut mest effektiva sättet att tydliggöra mål och kunskapskrav för eleverna.

Skapa ett planeringsunderlag som synliggör helheten i planeringsprocessen

Tydliggör mål och kunskapskrav med hjälp av någon form av planeringsunderlag där syfte, konkretiserade mål, läraaktiviteter/undervisning, bedömningssituation och kunskapskrav beskrivs för eleven så att han eller hon får en samlad bild över arbetsområdet. Det kan vara en LPP (lokal pedagogisk planering), en klassisk planeringsmatris, en lektionsplan, ett bildspel, en Podcast, en filmsnutt.

Konkretisera kunskapskraven

På Skolverkets hemsida finns kursplanerna i Wordformat. Med hjälp av dessa kan du som pedagog enkelt konkretisera kunskapskraven Du kan också lägga till exempel på hur eleven kan visa vad han eller hon kan inom det aktuella arbetsområdet.

Gör en målplansch som ni kan återkoppla till under arbetet.

Genom att konkretisera de mål som ni arbetar mot och sammanställa dem i en målplansch, blir det enkelt att återkoppla och knyta an till aktuella och uppsatta målen under arbetsområdet. Ett sätt att göra en målplansch är att skapa den i något bildspelsverktyg som eleverna och pedagogen når via Internet, t.ex. i Onedrive eller Google Docs

Ha regelbundna måldialoger

Ett sätt att tydliggöra mål och kunskapskrav tillsammans med eleverna är att ha en måldialog. En måldialog går ut på att man för ett lärande och reflekterande samtal kring målens innebörd och kunskapskravens betydelse. Genom att låta eleverna diskutera målen med varandra, fördjupas deras kunskap och insikt kring hur man kan gå tillväga för att lära sig. Några bra frågeställningar att luta sig mot är:

- Vad menas med att...?
- När behöver du kunna det?
- Hur kan du göra för att lära dig?
- Vem kan du lära dig med?
- Hur kan du visa att du kan?
- När vet du att du verkligen kan?

Det finns en uppsjö av bra digitala forum, samarbetsytor och chattrum som ni kan använda för att föra måldialoger. TodayMeet, Meetingwords och Corkboard Me är några exempel på samarbetsytor att använda sig av. För instruktionsfilmer kring dessa digitala verktyg, och många fler, besök då Åsa Kronkvists site: [Samarbeta online](#).

Sammanställ en ord- och begreppslista över centrala ord och begrepp som arbetsområdet tar upp

Synliggör centrala ord och begrepp som arbetsområdet berör för eleverna genom att sammanställa en ord- och begreppslista över viktiga ord och begrepp som det aktuella arbetsområdet tar upp. Gör gärna listan tillsammans med Sva- och speciallärare. I det digitala verktyget Wordle kan du och dina elever visualisera centrala ord och begrepp på ett snyggt och kreativt sätt.

Starta och avsluta lektionerna med en målbild

Ett effektivt sätt att återkoppla till målen är att inleda och avsluta passen med en målbild.

Gör Exit tickets i Onedrive formulär

Ett sätt att snabbt fånga upp var eleverna befinner sig, hur de har förstått mål och syfte med arbetet är att göra "Exit tickets". Med det menas att eleverna i slutet av passet får en möjlighet att förklara hur de uppfattat målet, genomgången eller instruktionen. I Office 365 formulärverktyg kan eleverna snabbt och enkelt fylla i en sådan "Exit ticket", som läraren skapat redan innan lektionen har börjat.

Bygg upp en gemensam bank med elevexempel

Ett sätt att synliggöra kunskapskrav och kvalitet för eleverna är att bygga upp en gemensam bank med bedömda elevarbete på skolan eller på kommunnivå. Genom att eleverna ges möjlighet att studera andra elevers arbeten, och hur dessa har blivit bedömda, öppnar det upp för att eleverna blir mer medvetna vilka kvaliteter som eftersträvas. Eleverna behöver då inte gissa sig till vad som förväntas av dem.

Källa: <http://www.bedomningforlarande.se/>

Nyckelstrategi 2

Skapa aktiviteter som synliggör lärandet

"Mer basket än Pingis! Med det menar Dylan Wiliam, verksam vid University of London, att vi ska förändra och utveckla hur vi för lärande samtal och reflekterande diskussioner med eleverna. På så sätt kan vi med små medel och medvetenhet skapa mer effektiva och dynamiska klassrumsaktiviteter som i sin tur synliggör lärandet.

Lärandet synliggörs också i ett klassrumsklimat som i så stor utsträckning som möjligt bygger på flervägskommunikation istället för en envägskommunikation. Lärande är en kollektiv process och vi lär genom att interagera med andra. Skolinspektionen lyfter detta i sin rapport Rätten till kunskap:

Forskning (b.la. Olga Dysthes Det flerstämmiga klassrummet, 1996) visar att för att en kunskapsutveckling ska kunna ske bör det finnas en flerstämmighet i klassrummet, det vill säga att eleverna genom samtal, tolkning och reflektion tillsammans utvecklar kunskap. Detta stämmer väl överens med läroplanen som säger att varje elev ska lära sig lyssna, diskutera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem (Skolinspektionen i [Rätten till kunskap](#), 16)."

<http://www.bedomningforlarande.se/formativprocesser/3/1>

Bedömningstekniker som synliggör lärandet

No hands up!

Ett effektivt sätt att synliggöra lärandet är att ta bort handuppräknings-systemet vid de tillfällen när det är läraren som ställer frågor, och arbeta istället med frågetekniker och gruppövningar som involverar alla elever i diskussionen, inte bara de elever som väljer att delta i handuppräknningen. Det handlar om att sända signalen att elevens bidrag till diskussionen är en viktig del av den kollektiva läroprocess som sker i gruppen. Detta förutsätter att läraren kan följa upp och stimulera elevens svar vidare med hjälp av frågor.

Flygande bedömning

Flygande bedömning (On The Fly Assessment) är olika sätt att snabbt stämma av och fånga hur eleverna har uppfattat korta genomgångar och viktiga moment i undervisningen. Syftet med flygande bedömningar är inte att få reda på exakt vad varje individ kan utan att få en överblick över hur gruppen uppfattat genomgången. En flygande bedömning är också ett väldigt bra tillfälle för att diskutera olika lösningsalternativ och tankestrategier. Läraren ställer en summerande, problembaserad fråga - oftast med flera svarsalternativ - eleverna håller upp sina svar på lappar, miniwhiteboards eller med olika färgade kort.

Ett mycket effektivt och enkelt sätt att göra Flygande bedömningar på är med hjälp av någon form av mentometerknappar. Det går också snabbt att göra en flygande bedömning i Onedrive formulär.

Källa: <http://www.bedomningforlarande.se/>

Nyckelstrategi 3

Återkoppling som för lärandet framåt

”Återkoppling är mest effektiv för lärandet om den ligger på uppgiftsnivå och kommer i anslutning till elevens arbete. Med äldre elever kan återkopplingen vara mer abstrakt och komma senare, men grundprincipen är att återkoppling som gynnar lärandet sker medan lärandet pågår.

I ett livslångt perspektiv kan givetvis all återkoppling sägas främja lärandet, men skolans verksamhet är ofta indelad i tidsbegränsade moment. En återkoppling endast i slutet av ett sådant moment ger inte eleverna optimala möjligheter att anpassa eller utveckla sina lärandestrategier medan det fortfarande finns tid för det.
<http://www.bedomningforlarande.se/formativaprocesser/4/1>

Återkopplingen är kärnan i bedömningen. Den ska föra kunskapsprocessen framåt och ge eleverna information som hjälper dem vidare i lärandet. Effektiv återkoppling är informationsrik, framåtstygande och sker kontinuerligt.

Framåtstygande återkoppling bygger på fyra moment:

- 1. Tydliggöra målet och/eller de specifika kunskapskvaliteterna som skulle mötas*
- 2. Utvärdera till vilken grad mål/kvaliteter mötts*
- 3. Diagnostisera skillnaden mellan mål och resultat, eller andras problem (felanalys)*
- 4. Ge en lämplig lösning, förslag på åtgärd*

Parr och Timperley sammanfattar forskningens slutsatser om hur man ska ge återkoppling som syftar till lärande på följande kärnfulla vis:

“The issue with providing assessment for learning feedback is related to working out how to move forward (Black&William, 1998) along a progression (Harlen, 1998) after noticing a ‘gap’ (Sadler, 1989)” (Parr & Timperley 2010, s.

Se upp för bristfokusering!

<http://www.bedomningforlarande.se/formativaprocesser/4/2>

Bedömningstekniker som underlättar arbetet med återkoppling

För att återkopplingen ska föra lärandet framåt behöver den innehålla relevant information och tips på strategier som talar om hur eleven kan komma vidare. Återkopplingen bör besvara frågorna: Var i förhållandet i målet befinner sig eleven? Vad skulle kunna vara nästa steg i lärandet? Hur kan eleven ta sig dit?

Arbeta systematiskt med kunskapskraven!

För att den löpande återkopplingen ska bli saklig och innehålla information som verkligen för lärandet framåt behöver du systematisera återkopplingen. Ett sätt är att arbeta med kunskapskraven och systematiskt föra anteckningar över elevens framsteg. Använd kursplanerna i Wordformat och konkretisera hur eleven kan visa att den kan (I vilken aktiv handling kan eleven visa förmågan?)

Måldialog med återkoppling

En måldialog är ett samtal med reflektion kring ett konkret mål. Ta en stund i slutet av lektionen och låt eleven reflektera kring ett av de mål ni arbetar mot tillsammans med en kamrat. Låt eleverna intervjua varandra kring vad de upplever att de kan och vad de behöver utveckla. Förse dem med hjälpfrågor så att samtalet kretsar kring målet och så uppgiften blir konkret och hanterbar. Lyssna in och observera under samtalet. Detta är ett fantastiskt tillfälle för dig att samla information kring elevernas lärande.

Mentorssamtal via Skype

Med hjälp av Lync eller Skype kan du och dina mentorselever ha korta mentorssamtal oftare och genom det få en bättre och tätare återkoppling. Det är de korta bedömningscyklerna som ger mest effekt på lärandet.

Källa: <http://www.bedomningforlarande.se/>

Nyckelstrategi 4

Aktivera eleverna som läresurser för varandra

"Lärande och kunskapsbildning är i högsta grad kollektiva processer. Vi lär oss genom att interagera med varandra, dvs. vi lär oss av varandra, när vi ser varandras perspektiv, när vi stöter och blöter argument. Det är också så att vi får syn på oss själva när vi speglar oss i andra. En viktig del i denna interaktion är hur vi reagerar på varandras perspektiv och kunnande. Vi kommenterar och bedömer varandra och lär oss både av att ge och ta kritik.

Forskning visar att både hög- och lågpresterande elever gynnas av att ge varandra respons, men det är viktigt att eleverna får se och höra goda exempel på konstruktiv kritik, om de ska kunna utveckla ett eget sunt sätt att bedöma andra.

I skolan går det att systematisera processer där eleverna lär av varandra i olika former av kamratbedömning."

<http://www.bedomningforlarande.se/formativaprocesser/5/1>

Bedömningstekniker som aktiverar eleverna som läresurser för varandra

Two stars and a wish

Denna modell är en av de mest kända och mest uppskattade modeller för kamratrespons. Eleverna fokuserar på att vid responsen börja med att lyfta två saker (two stars) som de tycker är bra i det arbete som de ska ge respons på. Avslutningsvis ger eleverna förslag på en sak som de tycker att kamraten kan utveckla i arbetet (a wish). För att "two stars and a wish" ska fungera riktigt bra krävs att läraren själv använder modellen i sin feedback till eleverna så att de kan utveckla strategier för hur det kan se ut. Det krävs också att man som lärare strukturerar upp arbetet och styr in kamratresponsen på det som den ska beröra, dvs. innehållet. Ge gärna eleverna frågestöd och konkreta tips på vad de kan lyfta i responsen.

Läxhjälpstavla på Facebook

Sociala medier kan vara ett enormt stöd för eleverna i undervisningen och framförallt när det gäller läxor. Starta en Facebookgrupp tillsammans med eleverna och låt den fungera som en "läxhjälpstavla". Eleverna kan där ställa frågor på läxorna till varandra och fungera som läxstöd för varandra mellan lektionerna. De kan länka till hjälpsidor och lösa uppgifter tillsammans och använda varandra som läresurser bortom tid och rum.

Samarbeta mera med hjälp av digitala verktyg!

I dag finns en mängd digitala verktyg som gör det lätt för oss att planera in undervisningsmoment och arbetsuppgifter där eleverna aktiveras som läresurser för varandra. Använd olika samarbetsytor på Internet och låt eleverna skapa, skriva, kommunicera, reflektera och lära tillsammans. Åsa Kronvist (Ugglemamman) på Högskolan i Kristianstad har gjort en fantastisk sida där du kan lära dig mer om hur du och dina elever kan samarbeta online. På sidan som heter [Samarbeta online](#) finns både länkar och instruktionsfilmer, ja helt enkelt allt du behöver för att komma igång med att samarbeta online!

Låt eleverna producera "How to filmer" åt varandra

En "How to film" är en instruktionsfilm som kortfattat går igenom grunderna till något. Det kan till exempel vara en film som visar hur man gör en dans, räknar division, hur man bakar en sockerkaka eller hur världens klimatzoner ser ut. Ett sätt att systematiskt aktivera eleverna som läresurser för varandra är genom att låta dem producera korta instruktionsfilmer åt varandra. Många gånger är det när vi förklarar för andra hur något fungerar som vi ser att vi lär oss. Har eleverna tillgång till en dator eller en mobiltelefon med kamera så går det snabbt och enkelt att göra detta!

Organisera en lärfadderverksamhet på skolan

Dra nytta av elevernas kunskaper och låt dem redovisa, dela med sig och presentera sina arbeten och sin kunskap för andra elever på skolan eller varför inte för en förskola. På så sätt får eleverna en verklig mottagare till sina uppgifter samtidigt som de aktiveras som läresurser för varandra.

Exempel: Eleverna i år 7 arbetar i ämnet idrott och hälsa med modern dans. I det arbetet får de i uppdrag att planera och praktiskt genomföra en danslektion för yngre elever.

IUP-partner

Förse varje elev med en alldeles egen IUP-partner! En IUP-partner är en långsiktig samarbetspartner som ger eleven kontinuerlig kompisfeedback och coachar dem mot den individuella utvecklingsplanen. Syftet med en IUP-partner är också att utveckla elevernas förmåga att ge och ta respons. Genom att organisera kamratfeedbacken på detta sätt kan du som lärare hjälpa eleverna att skapa trygga zoner för utvecklande och konstruktiv kritik.

Källa: <http://www.bedomningforlarande.se/>

Nyckelstrategi 5

Aktivera eleven som ägare av sin egen lärprocess.

"Studier av framgångsrika elever visar att dessa till skillnad från mindre framgångsrika elever, vet när de när de inte kan, och vet vad de ska göra då. Våra elever behöver därför ges möjlighet att träna och utveckla förmågan att "Lära och lära" i den dagliga verksamheten. Det kräver att vi organiserar lärandet och läraktiviteter på ett sätt som stimulerar och utmanar." Christian Lundahl

Exempel på bedömningstekniker för Aktivera eleven som ägare av sin egen lärprocess.

See three before me!

Ett sätt att successivt och systematiskt träna eleven på att ta ett större ansvar för sitt lärande är genom att träna in rutiner som uppmuntrar eleven att försöka lösa uppgiften själv genom andra strategier än att fråga läraren. Eleven ska ta för vana att uppsöka tre källor (kan vara klasskompisar, internetsökning, böcker m.m.) innan han eller hon frågar sin lärare. Det handlar om att eleven ska utöka sin strategibank kring hur man kan göra då man kör fast i sitt lärande. På sikt gör detta att eleven får ett mer problemlösningsinriktat förhållningssätt till sitt eget lärande och blir mer självständig.

Reflektera, diskutera och dokumentera i en lärblogg

Ett viktigt led i processen att stimulera och aktivera eleven som ägare av sin egen lärprocess är att låta honom eller henne regelbundet reflektera kring sitt lärande, både individuellt och tillsammans med andra. Ett sätt att göra det är i en blogg. Fördelen med en digital blogg är eleven där kan dokumentera sitt lärande och sina reflektioner med fler uttrycksformer. I bloggen är det lätt att integrera ljud, text och bild.

Videologga lärandet

Har dina elever tillgång till dator, eller mobil surfplatta med inbyggd kamera? Då kan ni jobba systematiskt med videologgning kring lärandet. Låt eleven regelbundet göra en inspelning kring var i förhållande till uppsatta målen eleven befinner sig, vad som är nästa steg och hur eleven kan ta sig vidare. På så sätt tränar eleven in en strategi kring att göra en egen analys av sin kunskapsutveckling. Du och eleven får dessutom en pedagogisk dokumentering på köpet.

Självskattning i Google formulär

I Office 365 Onedrive formulär kan du och dina elever enkelt göra olika självskattningar och reflektionsfrågor kring lärandet. Ni kan också snabbt sätta ihop reflekterande frågeställningar och dokumentera lärandet.

"Kommentera bara" metoden

Ett sätt att arbeta formativt med konventionella bedömningar (t.ex. prov) är att istället för att räkna poäng, ge tillbaka provet med kommentaren:

Fyra av uppgifterna är lösta på ett sätt som. Försök att lista ut vilka uppgifter det är genom att markera vilka du kände dig osäker på. Fundera ut varför du tror att det gick fel.

Använd checklistor och omvandla "rättandet" till en aktiv och medveten lärsituation

Låt eleverna arbeta med checklistor i de arbetsmoment som innehåller efterarbeten, t.ex. skrivuppgifter. Genom att eleven regelbundet försöker identifiera förbättringsområden i sina texter med hjälp av en checklista, utvecklas en strukturell säkerhet och rutin kring vad man behöver tänka på när man bearbetar en text. Exempel på olika checklistor finns i idébanken

Källa: <http://www.bedomningforlarande.se/>